A°. 1856. N°. 284.

ZATURDAG 29 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 29 November.

De Oostersche moeijelijkheden blijven steeds op hetzelfde standpunt. Wel is waar wordt heden uit Londen berigt, dat lord *Palmerston* eindelijk zou toestemmen in de bijeenkomst van het kongres, maar van eene andere zijde meent men te Parijs, dat Engeland om zijne bezwaren tegen Perzië waarschijnlijk zoo lang mogelijk in de Zwarte zee zal willen blijven. Ook het zeggen van de *M. Post*, dat het vaste Gibraltar veel beter zou werken dan alle mogelijke verdragen van de wereld, om de heerschzucht van Rusland in de Zwarte zee in te toomen en de onafhankelijkheid van Turkije te waarborgen, doet nog achterdocht genoeg bestaan, om niet tot de vrees aanleiding te geven, dat eene regeling van die kwestiën nog eenigen tijd kan duren.

De Napelsche gezant heeft ten laatste Parijs verlaten; daarom is de toestand van die kwestie niet erger; integendeel doet alles vermoeden, dat het tusschen Napels en de Westmagten weder op vrij goeden voet is; tot het laatste toe zijn de diplomatieke betrekkingen te Parijs en Londen zeer vriendschappelijk met de Napelsche gezanten gebleven.

In de zaak van Neufchatel is men te Berlijn zeer geërgerd over de decisieve houding van den Zwitserschen Bond; ook te Parijs schijnt men te gelooven, dat Zwitserland had moeten toegeven, en de gevangen genomen oproermakers moest in vrijheid stellen. Maar zou dat niet eene onmogelijkheid kunnen genoemd worden. Zwitserland zou dan toch het oproer door die invrijheidstelling wettigen, zijne regten, die het op de feiten baseert, prijs geven, en aan de Roijalisten als het ware de deur openen tot nieuwe pogingen van hunne zijde, tot omverwerping van 't bestaande bestuur.

In Oostenrijk werkt men zeer in den geest eener nadere aansluiting aan het Tolverbond. Daartoe zou het Weenerkabinet vrij liberale grondslagen willen aannemen; de tarieven zouden verminderd worden, er zouden te Weenen, Praag, Brünn, Berlijn, Leipzig en Regensburg groote centrale tolbureaux worden daargesteld, waar men de tolformaliteiten kon vervullen en de goederen dan door al de staten van Oostenrijk en het Tolverbond vervoerbaar maken zonder aan eenige grens verder oponthoud te hebben. Bij transitowaren zou elk tolregt worden opgeheven tusschen de kontrakterende Staten, terwijl transito-waren, die naar 't buitenland bestemd zijn, slechts tol zouden behoeven te betalen bij den eersten Staat, waarin die waren ingevoerd worden.

In Zweden heeft de regering het ontwerp van wet op de fortifikatien ingetrokken. De godsdienstkwestie heeft in de Kamers ernstige debatten doen ontstaan. In de Kamer van den Adel zijn de beraadslagingen reeds over begonnen.

In België is de § over het onderwijs aangenomen; de regering heeft baarbij eene meerderheid gehad van 20 stemmen, ofschoon de minister *Dedecker* eigentlijk met zijne meening over het onderwijs eerder schijnt overeen te stemmen met de liberalen, dan met de klerikalen, die werkelijk meer inschikkelijkheid van wege de regering jegens de Bisschoppen hadden gewenscht.

In onze Tweede kamer is het hoofdstuk van Justitie nog niet aangenomen. Bij de beraadslagingen is er vooral sprake geweest van de traktementen der mindere ambtenaren. Eene beslissing op dit punt is niet mogelijk geweest, omdat de stemmen staakten. Als de gevraagde verhooigng mogt geweigerd worden, dan zou dit echter niet het bewijs moeten leveren, dat men de verhooging van de mindere traktementen niet verlangde, maar men wenschte, dat die maatregel meer algemeen mogt genomen worden, dat staan, dat men door de verhooging het jagt maken op ambtjes, ook in ons land zoo algemeen, nog vreesde te bevorderen.

In zake het Hoog Militair geregtshof heeft de minister verklaard, dat die aangelegenheid niet behandeld is in 't ontwerp van regt. organisatie, dat bij den Raad van Staten in overweging is; hij zou echter het denkbeeld, door eenige leden ontwikkeld, om de militaire regtspleging een onderdeel te doen uitmaken der burgerlijke, nog nader in overweging nemen.

— Z. M. heeft bij besluit van den 26. dezer verschillende benoemingen gedaan voor officieren bij de Schutterijen; bij de Utrechtsche Schutterij heeft Z. M. daarbij benoemd: tot kapt, mr. *C. P. H. Ras*, thans 1. luit., tot 1. luits. *H. J. v. d. Poll*, mr. *L. E. Bosch*, mr. *E. Huydecoper v. Nigtevecht*, en Jhr. *W. Ph. J. Ram*, allen thans 2. luit., tot 2. luits. *C. W. Visscher*, *A. Lens* en *P. Delbeek*, alle thans sergeant.

— Bij Kon. besluit zijn de ontvangkantoren der dir. bel. en akz. te Giekerk c. a. en Hardegarijp c. a. vereenigd op den voet van ééne ontvangst, onder de benaming van kantoor Bergum c. a. en is tot ontv. van dat alzoo vereenigd kantoor benoemd de heer jhr. *R. Gevaerts v. Geervliet*, thans ontv. te Hardegarijp; voorts is de ontv. der dir. bel. en akz. in de gemeente Veenwouden, thans behoorende tot het kantoor te Hardegarijp, gevoegd bij dat te Akkerwoude c. a., onder voortdurend beheer van den ontv. *C. Trijnhout*.

— Men verneemt dat de heer *G. Waesink*, laatstelijk chef der geneeskundige dienst van N. I. en de heer *W. L. Sturler*, gepensioneerd majoor der artillerie bij het leger in N. I., door Z. M. den Koning benoemd zijn tot kommandeurs der orde van de Eikenkroon. *N. R. Ct.*

:— In de residentie is aangekomen Z. Exc. de heer *A. C. J.* baron *Schimmelpenninck van der Oye*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd Minister van Z. M. den koning der Nederlanden bij de hoven van Pruissen, Saxen en Saxen-Weimar.

:— Uit 's Gravenhage wordt ons geschreven, dat er den 27. dezer, des namiddags bij den heer Mr. *J. K.* baron *van Golstein*, voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, een groot diner heeft plaats gehad, dat door de leden van het korps diplomatiek en onderscheidene leden der Kamer werd bijgewoond.

— Bij Zr. Ms. besluit van 22 Nov. jl. zijn alle vroeger bestaande verordeningen betrekkelijk het van goevernementswege afnemen van examen der stuurlieden ter koopvaardij, met den 1 Dec. aanst. ingetrokken en dien ten gevolge de bij het kon. besluit van 28 Junij 1852 ingestelde kommissie tot het examineren der zeeofficieren, enz. ontlast van het afnemen van de examens der genoemde stuurlieden, onder dankbetuiging aan de leden dier kommissie voor hunne ten deze bewezene goede diensten. Zullende, naar aanleiding van voorschreven besluit, de daarbij belanghebbenden zich voortaan tot het afleggen van examen voor stuurlieden ter koopvaardij kunnen aanmelden bij de daartoe in de onderscheidene voorname koopsteden des Rijks ingestelde kommissien.

— De Minister van Marine brengt ter kennis van de daarbij belanghebbende ouders of voogden, dat bij Zr. Ms. besluit van den 21. dezer, is bepaald, dat jongelingen, die tot scheepsklerk bij 's Rijks zeemagt of als machinist-leerling der 2de klasse bij 's Rijks stoombootdienst aangenomen willen worden, op 1 Januarij van het jaar, waarin het voor die betrekking gevorderde vergelijkend examen zal worden afgelegd, het *vijftiende* levensjaar *reeds*, — voor de eersten het *zeventiende* en voor de laatsten het *achttiende nog niet* — zullen moeten zijn ingetreden.

— Door onderscheidene beurt- en marktschippers, welke uit het noordelijke gedeelte van Noordbrabant op Gorinchem varen, is aan Z. M. den Koning een adres ingediend, waarbij zij hunne bezwaren kenbaar maken omtrent het digten der killen aan de rivier de Merwede beneden Werkendam, waardoor zij thans genoodzaakt zijn langs Dordrecht om te varen, hetgeen wegens tegenwind en stroom zeer dikwijls onmogelijk is, en waardoor zij in hun bedrijf zeer veel nadeel lijden. De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de adressanten kennis gegeven, dat er plan bestaat, om de sluis aldaar te verruimen, waardoor hunne bezwaren zullen worden opgeheven, en dat met dat werk waarschijnlijk in het volgend jaar een aanvang zal worden gemaakt.

— Het bestuur van het XII. Nederlandsche Landhuishoudkundig Kongres, dat den 29. en 30 Junij en den 1. 2. en 3. Julij des volgenden jaars te Deventer zal gehouden worden, heeft de aandacht van alle belangstellenden in het vaderland gevestigd op deze voor den Nederlandschen Landbouw hoogst nuttige instelling.

De onderwerpen, die op de Kongressen behandeld worden, betreffen: 1. Akkerbouw in den ruimsten zin, veeteelt en zuivelbereiding; 2. houtteelt en tuinbouw; 3. natuurkennis, land- en volkshuishoudkunde en statistiek.

Opdat het Kongres aan het doel beantwoorde, is het vooral wenschelijk, dat het uitteschrijven Programma belangrijke punten van behandeling bevat, die geacht mogen worden op een Kongres te huis te behooren, en dáár aan het oordeel van velen te kunnen worden getoetst. Daartoe behooren onderwerpen, die door wetenschap of ervaring, door opzettelijk verrigte proeven zijn gebleken op algemeene verspreiding en aanbeveling aanspraak te kunnen maken; vraagpunten, die een nader onderzoek schijnen te verdienen of tot nieuwe proefneming aanleiding te geven, omdat het bleek, dat zij nog niet voldoende zijn uitgemaakt; hindernissen en bezwaren, welke deze of gene onderneming of toepassing in den landbouw beletten of bemoeijelijken, enz. enz.

Het bestuur noodigt daarom alle *landbouwers*, *landeigenaars*, *volkshuishoudkundigen* en *geleerden*, wier kennis en ervaring anderen tot voorlichting kunnen strekken, met gepasten aandrang uit tot medewerking, en wel in de eerste plaats tot het inzenden van *voorstellen* en *vraagpunten*, die op een kongres *met vrucht* kunnen behandeld worden, en die *franko* te mogen ontvangen voor den 15. Januarij aanstaande.

— In de den 27 Nov. te Leyden gehouden raadsvergadering is het voorstel der kommissie tot het heffen eener belasting op de brandstoffen, na langdurige beraadslaging, met 10 tegen 9 stemmen verworpen. Een ingekomen voorstel, om een hoofdelijken omslag te heffen, en daarvoor tot grondslag te nemen de personele huurwaarde, met eene trapsgewijze opklimming van percenten, is gesteld in handen eener op nieuw benoemde raadskommissie.

— In de bijeenkomst van den raad der stad Haarlem van den 26. dezer, is, na eenige beraadslaging met gesloten deuren, een brief gelezen van burg. en weth., houdende het voorstel, dat de raad, ten einde art. 4 der gemeentewet niet onuitgevoerd te laten, zal beslissen, dat de verkiezing van jhr. *M. Salvador* tot lid dezer vergadering, op 5 en 6 Aug. ll., geen gevolg kan hebben, en jhr. *M. Salvador* geenszins als lid van den raad kan optreden; en dat, om te voldoen aan het genoemde art., eene nieuwe verkiezing zal behooren plaats te hebben. Dit voorstel is gegrond op de overweging, dat, volgens art. 31 der gemeentewet, aan de raad de beslissing is opgedragen der geschillen, welke, betreffende de geloofsbrieven, of de verkiezing, oprijzen; — op de bedenking, dat de wet den tijd niet voorschrijft, op welken de beslissing moet plaats hebben, en op de kennis, welke de raad heeft van het ten laste van jhr. *M. Salvador* gewezen arrest. — De heer *Imans* heeft voorgesteld den dag te bepalen op welke dit voorstel zal worden overwogen, en jhr. *M. Salvador* daarvan te onderrigten, ten einde hem gelegenheid te geven om, indien hij daartegen bedenkingen mogt hebben, die kenbaar te maken. De heer *van der Bregghen* heeft zich daarmede vereenigd, maar heeft verlangd bij de kennisgeving eene sommatie te voegen tot het overleggen der geloofsbrieven, met bijvoeging, dat de raad, hetzij dezelve al of niet worden overgelegd, ten aanzien van het al of niet toelaten zal beslissen. Naar aanleiding van een en ander wordt, op voorstel van den voorzitter, besloten om ten aanzien der onderwerpelijke zaak in de gewone vergadering van Dec. te beslissen, en jhr. *M. Salvador* te sommeren tot het inzenden zijner geloofsbrieven, met verdere kennisgeving, als hiervoren is vermeld.

— Den 28. dezer werd aan onze Hoogeschool tot dokter in de regten bevorderd, na verdediging van Theses, de heer *H. J. van Lier*, van Utrecht.

*— Uit Wijk bij Duurstede schrijft men ons van den 28 Nov., dat de rivier de Lek belangrijk wassende blijft; de waterspiegel heeft thans de hoogte van 2.91 el onder nul bereikt.

— De *Haarl. Courant* zegt dat het dezer dagen verspreid gerucht, dat met den 1. Januarij aanstaande eene belangrijke uitbreiding aan het bestuur der posterijen zou worden gegeven, met eene daarmede in verband staande bevordering van ambtenaren, gebleken is ten eenemale van grond ontbloot te zijn.

— In de *Gron. Ct.* leest men het volgende: op het stormachtige weder van eergisteren is de koude gevolgd en het vorstweder is dadelijk zoo goed ingevallen, dat er, bij aanhouding, wel zeer spoedig stremming in de kommunikatie te water zal komen. De thermometerschaal van *Fahrenheit* teekende heden morgen ten 8 uur aan het akademiegebouw 23 graden, zijnde 9 graden beneden het vriespunt.

*— Morgen wordt in alle onze kerken herdacht de verlossing der Fransche overheersching in Nov. 1813.

Maandag avond ten 7 ure, zal in de Wale-kerk een bedestond voor de uitbreiding van het Evangelie worden gehouden.

— Op den avond van den 25. dezer woonde een talrijk gehoor de tweede algemeene winter-vergadering der Afdeeling Utrecht van de Ned. Vereeniging tot Afschaffing van Sterken Drank bij, waarin Ds. *J. J. van Vollenhoven* betoogde, dat tappers en kroeghouders vaak eene naïve opregtheid verraden door hunne uithangborden, terwijl hij, naar aanleiding van drie dergelijke uithangborden, met klem van woorden treffend beweerde en bewees, dat die plaatsen der verleiding voor menigeen zijn: een *strik*, — dat zij menigeen achter de *traliën* brengen, en dat het hun *om den eersten en laatsten stuiver* hunner bezoekers te doen is. Hij staafde met indrukwekkende voorbeelden, uit eigene ondervinding en die van anderen, de waarheid van het gesprokene, 't geen eenen diepen indruk op zijne hoorders maakte.

Daarop schilderde de heer mr. *J. H. Schober* een sprekend tafereel van een welvarend en gelukkig dorp, toen daar nog geene herberg gevonden werd; — vervolgens het verraderlijk binnensluipen van den verleidelijken vijand onder deszelfs vreedzame en gelukkige bewoners, en eindelijk de heillooze gevolgen voor de zedelijkheid en welvaart dier plaats. Ons werd daardoor eene dergelijke voorstelling herinnerd, die zoo meesterlijk en naar waarheid in de *Tien nachten in de gelagkamer* wordt geschilderd. Het kan niet anders, of dergelijke overtuigende voorstellingen moeten onze natie de oogen doen opengaan voor die verderfelijke volkskwaal, en allengs de onverschilligheid overwinnen, die ter harer krachtige bestrijding nog in den weg staat. A. L.

— Uit een brief (dd. Mooirivier 8 Julij 1856) van een onzer landgenooten, een jaar geleden naar Zuid-Afrika vertrokken, ontleent de *Amst. Ct.* de volgende bijzonderheden: Na een verblijf van drie à vier weken te Pietermaritzburg, gedurende welken tijd ik met eenige bekenden de schoone omstreken in velerlei rigtingen te paard bezocht, vertrok ik in gezelschap van eenige flinke, opgeruimde en onverschrokken boeren naar de Trans-Vaal. De wagens, die mij verzelden, waren, gedeeltelijk voor rekening van het goevernement, met buskruid, enz. beladen. Langzaam ging de reis voorwaarts. Over dag ging het dikwijls door de rivieren, die op onzen weg lagen, en des nachts hielden wij halt onverschillig waar, mits er wat voor onze ossen, die dan geheel vrij waren, te eten was, en sliepen zelven, na behoorlijk voor ons zelven gezorgd te hebben. Wij hadden proviand genoeg, — deels *in*, deels *onder* de wagens. De grootsche en prachtige watervallen, met de duizelende diepten, waarin zij zich soms nederstorten, en andere natuurtafereelen zal ik niet wagen u te beschrijven. Onze weg ging al hooger en hooger, zoodat wij vaak in het Oosten de indrukwekkendste gezigten hadden over een ongelijk landschap, waardoor de rivieren heenkronkelden, terwijl in eene schemerachtige verte de Indische oceaan zich uitspreidde. Wij passeerden het dorp Lady-Smith, waar zich verscheidene wagens bij ons gezelschap aansloten, om te beter bestand te wezen tegen mogelijke aanvallen van de Kaffers, dewijl men zeide, dat in den Vrijstaat aan de grenzen van het Drakengebergte eenige onrust heerschte. Twee dagen later bereikten wij den top van het gebergte. Aan beide zijden lagen de lagere bergen als molshopen aan onze voeten. Welke heerlijke gezigten! Des nachts was het koud, want het vroor iederen nacht wel een gulden dik. Doch weldra bereikten wij een meer vlak land. Van toen af kregen wij vele springbokken en andere antilopensoorten te zien en schoten er dagelijks, zoodat wij aan smakelijk en versch gebraad geen gebrek hadden. Wij lieten Harri-Smit in het westen van ons, kwamen de Vaalrivier over en waren in de republiek. Nu bereikten wij weldra het doel der reize, Mooirivier. Dit fraaije vlek of stad bevalt mij bij uitstek. Hier is de woonplaats van den predikant *van der Hoff*. Onderweg hadden wij reeds veel goeds van hem en van generaal *Pretorius* vernomen. Nu hoorde ik, dat het niet lang duren zou of die generaal zou algemeen als president en opperhoofd van de republiek worden erkend. Ik hoop binnen kort de nieuw aangelegde hoofdstad — Pretoria, — ter eere van des generaals vader zoo genoemd, te bezoeken, en vervolgens de *watervallen* van Buffelsrivier, alwaar ik voornemens ben mij te vestigen in de stad, welke er op een zeer gunstig terrein wordt aangelegd. Naar ik verneem zal de stad Dordrecht worden genoemd, ter eere van den predikant *van der Hoff*, die in de oude hoofdstad van Holland is geboren.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 28 *Nov.* 3.75 El; + AP. 10,70. Gew. 30 d.
Keulen, 27 » 16 v. 4 d. (15 v. 6 d. Rijnl.) Gew. 30 d. Rijnl.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Gister zijn de beraadslagingen over de begrooting voor het departement van Justitie voortgezet.

Het 2. artikel, betreffende het traktement van den sekretaris-generaal en de verdere ambtenaren, heeft aanleiding gegeven tot bedenkingen.

De heer *van Bosse* heeft opgemerkt, dat het hier geldt eene belangrijke verhooging van bezoldiging, en daarmede een gewigtig beginsel; dat het beklag over de ongenoegzaamheid der traktementen ongegrond is, indien men dezelve vergelijkt met die van andere personen, die eene wetenschappelijke opleiding hebben genoten, en met de officieren van het leger. Hem is voorgekomen, dat, indien er bewijs wordt geleverd van de noodzakelijkheid van verhooging, deze algemeen moet zijn. Hij heeft op dien grond, bij wijze van amendement, eene vermindering voorgesteld van *f* 4000.

De minister heeft de billijkheid en daarbij de noodzakelijkheid betoogd van de voorgestelde verhooging, inzonderheid voor die ambtenaren, welke van *f* 400 à *f* 450 met hun huisgezin moeten bestaan. Hij heeft gemeend, dat deze ambtenaren regt hebben op ondersteuning en zelfs op mededoogen, en heeft het van zijn pligt geacht om het amendement tot het uiterste te moeten bestrijden.

De heer *ten Bruggen Hugenholtz* wijst ook op de Provinciale besturen waar die omstandigheid even als bij alle de andere departementen plaats heeft, en acht het onbillijk enkele ambtenaren slechts te bevoordeelen. Wil men hulp aanbrengen, en dat is billijk, dan moet de maatregel algemeen zijn.

De heer *van Hoëvell* spreekt over het algemeen kwaad hier te lande, dat zoo velen streven, om als ambtenaar geplaatst te worden. Hij meent, dat door de verhooging der traktementen het getal sollicitanten zal aangroeijen. Moet de verandering echter plaats hebben, dat ze dan algemeen zij, zegt Spr.

De heer *van Bosse* betwist het, dat de toestand der mindere ambtenaren zoo is als door den minister is voorgedragen. Er zijn bij het departement van justitie hoogstens twee à drie ambtenaren die een traktement van *f* 400 genieten, en daarvoor kan dus die *f* 4000 verhooging niet strekken. Het geldt hier de vraag: of de staat aan alle zijne ambtenaren van lageren tot hoogeren rang, vermeerdering van traktement zal toekennen, en dit wil men nu in transitie voor één departement. Wat nu het zware werk der ambtenaren betreft, hij weet bij ondervinding, dat de Haagsche arbeidsuren bij de departementen niet al te zwaar zijn.

De minister van justitie kan het argument niet deelen, dat men, omdat men nog niet billijk kan zijn voor allen, nu de gelegenheid zou afwijzen, om het te zijn waar men kan.

De heer *Storm van 's Gravesande* zegt, dat het hier geldt een allerbelangrijkst beginsel; hij deelt het gevoelen, dat het moeijelijk is om bij één departement te beginnen tot leniging van eene kwaal die algemeen is, en dat wel in het wel begrepen belang van den staat.

De heer *de Brauw* zegt: de vraag moet hier zijn: of de verhooging juist en noodzakelijk is, en of men nu het beginsel uitmake voor één departement of voor meerdere, schijnt hem toe hier niets af te doen.

De minister van justitie wijst nog op de toeneming van arbeid bij zijn departement, vooral bij de afdeeling gratie.

De heer *van der Linden* vraagt, of die aanzienlijke toeneming van werkzaamheid bij de afdeeling gratie, niet voortvloeit uit een verkeerd begrip van de uitoefening van het regt van gratie? Spreker geeft in overweging om dit te beperken, tot waarvoor het oorspronkelijk bestemd was. Wat de traktements-verhooging betreft, zoo zou hij zijn voor een algemeenen maatregel daaromtrent. Hij wijst op de kantonregters en hunne griffiers, die met meerderen arbeid belast zijn, zonder dat hunne traktementen verhoogd worden.

Na nog eene korte woordenwisseling, wordt het amendement in stemming gebragt en verklaren zich 32 stemmen voor en 32 tegen, zoodat de stemmen staken en het amendement dus in eene volgende zitting op nieuw aan stemming zal worden onderworpen.

De art. 3—9 worden goedgekeurd.

Art. 10 (traktementen van de geregtsdienaren of rijks-veldwachters).

De heer *Dullert* herinnert, dat hij gisteren algemeene beraadslagingen de zaak der politie behandeld. De Minister van Justitie heeft hem op een zeer ondergeschikt punt beantwoord. zigtigheidshalve stelt hij nu voor om uit art. 10 woorden: 's rijks veldwachters te doen vervallen.

De heer *Godefroi* zal mede bij de afdeeling op die zaak terugkomen, maar vraagt thans inlichting over de metamorphose tot veldwach

De Minister van Justitie brengt bij de behandeling van dit art. en van het voorgesteld amend. sprake het jongste besluit omtrent de regeling 's Rijks politie en bepaaldelijk van 's Rijks veldw Hij herinnert, dat bij dat besluit alle politie gebragt is tot één geheel, onder den naam van 's veldwacht. Daardoor zal een politie-korps worden georganiseerd, waarvan de manschappen naar hun rang, ook verschillende traktementen zullen ont gen. Hij verwacht, dat dit wel gedisciplineerde wel georganiseerde politie-mannen zullen worden tot hiertoe als zoodanig geen dienst konden d omdat ze niet tot eenheid en onder goede lei gebragt waren. Zoo het art. bleef, zoo als het oorspronkelijk was, waartoe thans ook het amendement strekt, dan zou daaruit moeijelijkheid voortvloeijen, omdat men daaruit dan geen Rijks veldwachters kunnen betalen. De Minister herinnert, dat de ten voor de hulp-marechaussée tot *f* 24.000 zijn klommen en welligt *f* 30,000 zouden hebben m bedragen. Hoe groot de kosten voor 's Rijks wacht zal zijn, zal afhangen van de uitbreid die men meenen mogt, dat dit korps zal moeten dergaan.

Men rekent dat daarvoor *f* 16000 zal noodig Het doel van de Regering is, om een goed po korps tot stand te brengen, onder een algemeen vel. Die inrigting der tijdelijke marechaussées niet dat resultaat gehad, dat men er van verwa het zijn jonge kavaleristen, die, ja op de w patrouilleeren, maar die niet zoodanig kunnen zien, kwaad verhoeden, misdrijven voorkomen, men van geoefende politiemannen mag verwach

Bovendien kwam men bij het Departement Oorlog tot de overtuiging, dat die maatregel nadeeligst werkte op de militaire tucht, en dat manschappen waren achteruit gegaan, als zij tot korpsen terugkeerden. De hulp-marechaussée be ook niet het oogmerk, dat men zich daarvan v stelde. Het was eene inrigting, die kostbaar w tevens ongelijkmatig werkte. Zij kostte b. v. slechts eene gemeente, van het Haarlemmer *f* 9000, hetgeen toch te veel is voor eene en gemeente, die toch verpligt is voor eigen poli magt te zorgen. Het is daarom, dat hij wen een meer algemeen politie-korps te vestigen, dat in staat is de hulp-marechaussée te vervangen. der de verhooging kan men tot geene uitbreid overgaan.

De heer *Schimmelpenninck* is thans gunstig het ministerie gestemd, doch tegen de rijks-veldw als te groote uitgaven eischende.

De heer *van Eck* wil de instelling geregeld heb als maatregel van algemeen bestuur.

De heer *Godefroi* betreurt de opheffing der marechaussée.

De heer *Dullert* begrijpt, dat die instelling having zou zijn van verwarring en wanorde, om zij 10 man minder geeft, en de hulp-marechaussée opheft. Hij wil de rijks-politie in haar heel, na naauwkeurig onderzoek hebben geregeld en dienaangaande eene toezegging van den minister ontvangen.

De minister antwoordt hierop, dat de 546 rijks veldwachters zullen komen op *f* 132,000, dus *f* 16,000 meer dan de thans uitgetrokken som, ontkent de organisatie der politie bij de wet moet plaats hebben, meent dat alle autoriteiten niet zoo ingenomen zijn met de hulp-marechaussée als de heer *Godefroi* denkt, erkent dat er geen eenheid genoeg is bij de Rijks-policie, doch hij de schuld daarvan niet behoeft te dragen, want hij heeft de gemeentewet niet gemaakt, verzekert dat er maatregelen genomen zijn, opdat er door de opheffing der hulp-marechaussée geene ongelegenheid ontsta, acht het tijdstip tot instelling der Rijksveldwacht gunstig, en is het overigens met den heer *Dullert* eens, dat er algemeene regelen van policie worden gemaakt om daardoor eene betere impulsie te geven aan de legislatieve magt.

De heeren Dullert, Godefroi, v. Eck en *Schimmelpenninck v. d. Oije* repliceren op hetgeen de minister in antwoord op hunne opmerkingen in het midden gebragt heeft, waarop de minister andermaal het woord voert tot handhaving van zijne vroegere opmerkingen en nog verklaart dat, als het amendement wordt aangenomen, de in werking treding der Rijks-veldwacht met 1 Jan. zeer bemoeijelijkt zal worden.

De beraadslagingen worden gesloten en het amendement van den heer *Dullert*, tot weglating der woorden: »of Rijks-veldwachters," *aangenomen* met 37 tegen 27 stemmen.

de heeren: *Vegelin v. Claerbergen*, *Sander*, ..., *de Kempenaer*, *Wintgens*, *v. Frank*, *Kien*, ...*pard*, *de Brauw*, *Nolthenius*, *Groen v. Prinsterer*, *v. Baud*, *v. Heiden Reinestein*, *v. Foreest*, *Taets* ...*rongen*, *Dirks*, *v. Deinse*, *Wijbenga*, *Hoekstra*, *Bieruma Oosting*, *v. Reede v. Oudtshoorn*, ..., *v. Lijnden*, *Bosscha*, *Stolte* en de *Voorzitter*.

...tikel 10 wordt even art. 11 aldus gewijzigd ...*nomen*.

... beraadslagingen worden geopend over afdeeling (Hoog Militair Geregtshof).

... heer *Rochussen* meent, dat de militaire regtspleging vatbaar is voor insmelting bij de gewone ...rlijke regtspleging; dit schijnt, volgens de ...orie van beantwoording, het plan niet te zijn; ... heeft Spr. bezwaar in de hooge kosten voor het ...air Geregtshof, die veel meer bedragen dan in ... Indië.

... heer *de Kempenaer* verlangt, dat de militaire ...pleging een onderdeel uitmake van de gewone ...pleging, waarvan Spr. de nuttigheid aantoont ...wat tevens tot besparing van kosten aanleiding ... geven.

De Minister van Justitie zegt, dat het Hoog Militair Geregtshof niet begrepen is in het wets-ontwerp ... de regtelijke organisatie, dat bij den Raad van ... aanhangig is. Hij zal echter gaarne het denk... nog nader in overweging nemen en de gewis... stukken bij gelegenheid van het vorig ontwerp, ...ens de regterlijke organisatie, gewisseld raadplegen.

Art. 12 wordt daarna met 56 tegen 9 stemmen ...*genomen*. Tegen de heeren: *de Poorter*, *L. D.* ...*rm*, *v. Zuijlen v. Nijevelt*. *v. d. Linden*, *Akerman*, *v. Wintershoven*, *Jespers*, *Thorbecke* en *Blauw ten Cate*.

Art. 27 (onderhoud der gevangenen). — De heer ...*sterhoff* ontwikkelt de opmerking, dat het geneeskundig doen behandelen van burgerlijke, niet militaire gevangenen door de officieren van gezondheid ... strijd is met de wet van 12 Maart 1818. Hij ...emt dit eene bepaalde wets-overtreding.

De minister van justitie kan niet toegeven, dat er ...rijdigheid met de wet zou bestaan. Omtrent de ...vangenen kunnen bijzondere regels in acht worden ...nomen.

Art. 27 worden daarna aangenomen.

De voortzetting der beraadslagingen wordt bepaald ... heden ochtend ten elf ure.

SPANJE.

MADRID, 23 November.

De *Courrier de Madrid* zegt heden, dat de heer *de Turgot*, de Fransche gezant, bepaaldelijk zal vervangen worden.

De minister van binnenl. zaken wendt, naar men verneemt, alles aan, om te bewerken wat de Fransche regering reeds eens geweigerd heeft, nl. de vervolging van den heer *Escosura* wegens zijne artikelen in de *Presse*. Het is echter niet waarschijnlijk dat de Fransche regering zich daartoe laat overhalen.

Het goevernement is zeer verbitterd op den kapitein generaal van Grenada, die het doodvonnis der oproerlingen te Malaga niet onmiddelijk onderteekend maar aan het hooggeregtshof van oorlog en marine verzonden heeft, dat de doodstraf in eene geringe straf veranderd heeft.

Uit Malaga wordt van den 19. Nov. het volgende geschreven:

„In vele huizen is onderzoek gedaan, en heeft men wapenen in putten ontdekt; ook zijn bij de onvergenoegden papieren van aanbelang gevonden. De krijgsraad houdt bestendig zitting.

„Een detachement karabiniers heeft een hevig gevecht gehad met smokkelaars in de nabijheid van de rivier Genar. Het vuur heeft 2 uren geduurd. Drie karabiniers zijn daarbij zwaar gewond; doch de smokkelaars zijn uiteen gedreven, met achterlating van vele koopgoederen, een paard, enz.

„De municipaliteit alhier en te Segovia doet levensmiddelen voor minderen prijs uitdeelen; die van Segovia heeft eene geldleening van 8 millioen aangegaan, om levensmiddelen te kunnen koopen."

26 *Nov.* 3 pCt. 39,80; diff. 24,90.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 26 November.

De beroemde orientalist *Jozef Hammer*, baron *van Purgstall*, enz. is den 21. dezer alhier overleden, en heden met plegtigheid te Weidlang begraven. Zijn graf zal met een steen bedekt worden, waarop spreuken in tien talen, die *Hammer* sprak en schreef, zullen gebeiteld zijn. Eenige uren vóór zijn dood liet hij nog een nieuw werk over de Oostersche litteratuur uit de hofbibliotheek halen, om te doorlezen. Hij was den 9. Julij 1774 te Gratz geboren, en had te Weenen gestudeerd.

TRIEST, 25 November.

Z. M. de keizer van Oostenrijk heeft vóór zijn vertrek van hier aan vele gevangenen gratie geschonken, en bevolen, dat de aanhangige processen wegens gekwetste majesteit niet zullen vervolgd worden.

De keizer heeft het van stapel loopen van een schroef-fregat te Muggia bijgewoond en is heden morgen naar Venetië gestoomd, alwaar Z. M. heden namiddag is aangekomen.

De Grieksche minister van buitenlandsche zaken heeft eene verklaring uitgevaardigd van ongeveer den volgenden inhoud:

De regering stelt zich voor de wijze van heffing der direkte belastingen te veranderen, en de uitvoerregten af te schaffen. De inkomsten des rijks, hoewel nu een weinig verbeterende, bedragen nog slechts 18;000,000 drachmen, welke som bijna niet toereikend is om de uitgaven te dekken, en dus zeker niet om een deel der schuld af te lossen.

Wat de schuld betreft, heeft Griekenland zelf daarvan slechts een zeer klein gedeelte genoten. De regten der verschillende regeringen worden evenwel erkend en hervormingen beloofd, doch daarto everlangt men tijd.

Met betrekking tot de bezetting wordt verklaard, dat de noodzakelijkheid daartoe heeft opgehouden, wijl de oproerige geest nu is uitgedoofd, het land bloeit en alle partijen het eens zijn in hun streven naar hetzelfde doel, de welvaart van Griekenland. Het volk koestert liefde voor den koning, en het best wat de mogendheden kunnen doen, is het koninklijk gezag te versterken en toe te laten, dat het ten algemeene nutte werkzaam zij.

TRIEST, 26 November.

Het stoomschip America is heden, na een togt van 122 uren, van Alexandrië alhier aangekomen. Het brengt berigten aan uit Bombay tot den 3. Nov. De toebereidselen tot inscheping der naar Perzië bestemde expeditietroepen waren geëindigd, en de Engelsche vloot, sterk 40 zeilen, zou den 10. Nov. in zee steken.

De berigten nopens den oogst uit alle binnen streken van Britsch-Indië zijn gunstig.

TRIEST, 27 November.

De berigten uit Konstantinopel zijn van den 26 Nov.: *Ethem-Pacha* is benoemd tot minister van buitenlandsche zaken. *Reschid-Pacha* is groot-vizier, en *Aali* en *Fuad* blijven ministers zonder portefeuille.

Het Engelsch eskader in den Bosphorus wachtte nog 6 à 7 linieschepen en verscheidene fregatten van Malta.

BERLIJN, 27 November.

De *N. Pr. Ztg.* betwijfelt het berigt omtrent Frankrijks gezindheid met betrekking tot de Holstein-Lauenburger kwestie. „Het is hier, zegt dit blad, om eene zuiver Duitsche zaak, eene binnenlandsche aangelegenheid van den Bond te doen, en niet om de Europeesche positie van het koningrijk Denemarken. Ook verneemt men van eene goede zijde, dat Rusland en Frankrijk zich nog in het minst niet met de zaak bemoeid hebben."

HAMBURG, 25 November.

Volgens de jongste berigten uit Kopenhagen zou de sluiting van een definitief traktaat ter zake der te bepalen schadeloosstelling voor de opheffing der Sondtolregten, vooral tegenkanting ontmoeten van de zijde der kleine Duitsche staten, die handelsbetrekkingen met de Oostzee onderhouden. De regering van Mecklenburg heeft te dezer zake een bijzonderen gevolmagtigde naar Kopenhagen gezonden.

De landdag van Sleeswijk zal den 13 Dec. te Flensburg geopend worden.

Zoo hier als te Bremen komen vele landverhuizers, meestal handwerkslieden, uit Amerika terug, zonder aldaar een bestaan te hebben kunnen vinden.

ENGELAND.

LONDEN, Vrijdag 28 November.

De *Morning-Post* bevestigt het berigt, dat sir *H. Seymour*, Britsch gezant te Weenen, den Keizer van Oostenrijk op diens reis naar Italië vergezelt.

In den *Morning-Advertiser* wordt gewag gemaakt van een gerucht, volgens hetwelk lord *Palmerston* zijne toestemming zou hebben gegeven tot het wederbijeenroepen van het Parijsche kongres.

Volgens berigten uit Philadelphia van 13 dezer maand wordt het einde van *Walker's* strijd verwacht.

FRANKRIJK.

PARIJS, 27 November.

Engeland blijft met groote onverschilligheid het bijleggen der moeijelijkheden, die den staatkundigen hemel nog bewolkt houden, aanzien. Ook Oostenrijk blijft zeer wijfelend in zijne houding. Wanneer dus eene schikking zal gevonden worden is nog niet te voorzien. Wat de vasthoudendheid van Engeland betreft, om in de Zwarte zee te blijven, men schrijft die toe aan het belang, dat Brittanje in die militaire positie moet stellen, als het soms tot eenige militaire verwikkelingen ten opzigte van Perzië tusschen Rusland in Engeland in Azië mogt komen. Bij zulk eene omstandigheid zou het voor Brittanje van groot gewigt zijn aan de Zwarte zee eenige afleiding te kunnen bezorgen. Intusschen is zulk eene noodzakelijkheid nog verre van eenigzins waarschijnlijk.

De Napelsche gezant is gister morgen eindelijk van hier vertrokken.

Maandag verwacht men den keizer hier terug. — In de prefektuur zal spoedig eenige verwisseling komen. Vele dier hooge ambtenaren zijn te weinig doordrongen van hunne pligten, tegenover de bevolking, wier tolken zij tegenover de regering moeten wezen, terwijl zij daarentegen meerendeels als *Pacha's* meenen te mogen heerschen!

PARIJS, Vrijdag 28 November.

De *Moniteur* bevat de benoemingen en de veranderingen van prefekten. Acht van deze hooge ambtenaren zijn op pensioen of op non-aktiviteit gesteld.

De *Moniteur* van heden deelt eene telegrafische tijding mede uit Konstantinopel van den 26. Nov., behelzende, dat *Ethem-Pacha* tot minister is aangesteld van buitenlandsche zaken.

De Beurs heeft zich tamelijk vast gehouden.

MARSEILLE, 27 November.

De paketboot van de Levant is nog niet aangekomen; zij is 66 uren ten achteren.

Eene paketboot is heden morgen van Algiers alhier aangekomen, na eene vaart van 9 dagen. De aanleg van eene haven te Djijellij is door het goevernement goedgekeurd.

De berigten uit Napels deelen eenige verbeteringen mede. Er was onder anderen opgerigt eene school voor kunsten en wetenschappen. Bij een ander besluit wordt de oprigting bevolen van een instituut ter aanmoediging van landbouw en volksvlijt.

BELGIE.

BRUSSEL, 28 November.

Heden zijn de diskussien over de § betreffende het onderwijs geëindigd. Gelijk te voorzien was heeft de regterzijde de § behouden. De heer *de Mérode* heeft zijn amendement, waarmede zich de minister niet kon vereenigen, ingetrokken en het amendement van den heer *Devaux*, waarin het kabinet eene soort van veroordeeling zag van zijn gehouden gedrag, is verworpen met 61 tegen 41 stemmen; er waren 6 leden afwezig, waarvan 4 liberalen en 2 klerikalen.

Bij de diskussien, die deze stemming voorafgingen, heeft de heer *Frère* nog eene uitgebreide redevoering gehouden. Hij heeft daarin betoogd, hoe gematigd de liberale partij zich steeds tegenover het gevoelen eener andersdenkende minderheid had gedragen. Hij heeft uiteengezet, hoe de geestelijkheid buiten de scholen kon en behoorde te blijven; hoe in de meest zedelijke landen, in Nederland, in Engeland, in de Vereen. Staten, het godsdienstig onderwijs teregt afgescheiden was van het gewone onderwijs, en hoe die scheiding er de beste gevolgen uitoefende. Hij heeft verder aangetoond, dat als er in de liberale partij verschil van gevoelen heerschte, dit niet minder het geval was in de klerikale partij, waar de ultra's geheel iets anders begeerden, dan het kabinet hen immer zou mogen en willen toestaan. Wat de meening van de natie betreft, men kan het zien aan het aantal leerlingen, 't welk naar de Staats- en Vrije Hoogescholen stroomt, dat men die veel hooger waardeert, dan de R. Katholieke. Kan het trouwens anders, als men ziet, dat bijv. pater *Boone Guizot's* geschiedenis der beschaving als verderfelijk betitelt, en als de werken van *Guizot*, *Cousin*, *Montesquieu*, *Pascal*, *Bernardin de St. Pierre*, *Salvandie*, *Thierry* en *Thiers* op den index worden gedaan, om ongelukkige schrijvers, als *Cretineau*, *Griffet*, *Gibelin* aan te bevelen!

De minister *Dedecker* heeft daarna nog het woord gevoerd. Hij heeft zich verheugd over de rigting, die de diskussie heeft genomen, die voor de geschiedboeken van 't Parlement eenige schoone bladzijden zullen opleveren. Hij heeft den stand der kwestie duidelijk getracht uiteen te zetten. Hij heeft te kennen gegeven, dat het door allen erkend is, dat de Hoogleeraar niet volledig vrij kan zijn in zijn onderwijs en in zijn schrijven. Waar is echter de grens te vinden voor die vrijheid? In het oordeel van de regering? Neen, alleen in het bewustzijn, dat de Hoogleeraar als agent der regering geen enkel der essentiële grondslagen mag aanranden, die in de grondwet zijn ter neêr gelegd. De openbaarheid is de waarborg der Hoogleeraren in deze. De minister erkent, dat het ongelukkig is, dat ultra's handelen, gelijk het uit den *Index* blijkt; dat het eene dwaasheid is, teregt geëerde schrijvers te verbieden; en dat hij aan de eischen dier ultra's niet wil toegeven is gebleken, uit zijne weigering, om de beide professoren, waarvan sprake is bij de diskussie, af te zetten en gevolg te geven aan de Bisschoppelijke maudementen. Hij erkent, dat hij hemelsbreed in gevoelen verschilt met verscheidene leden der regterzijde, maar hij bestrijdt de beide uitersten, die elkaâr slechts beschuldigen en willen smoren, daarbij de staatsinstellingen in gevaar brengende. De goedkeuring der regterzijde neemt hij aan, omdat hij er het bewijs in ziet, dat zij zijne gematigde politiek goedkeurt.

Nadat verschillende leden hunne meeningen nog een weinig hadden toegelicht, is de stemming gevolgd.

Heden worden de diskussien over het adres voortgezet.

ADVERTENTIEN.

⁂ Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER*, Vrouwe TH. A. L. VAN TEUTEM, geliefde Echtgenoote van
Mr. Y. J. H. DE KOCK.
Bunnik, 26 November 1856.
Eenige kennisgeving.

METALEN KRUIS.

⁂ Vergadering van de AFDEELING UTRECHT op Maandag den 1. December 1856, ten half acht ure, in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen.

Belangrijke mededeeling.

Het Bestuur der Afd.,
Graaf NAHUYS, *President.*
A. G. J. TAETS VAN AMERONGEN, *Secr.*

CASINO
1856-1857.

⁂ Aan HH. Leden wordt kenbaar gemaakt, dat de 3 partijen zijn vastgesteld op Woensdagen den 10. December 1856, 28 Januarij en 18 Februarij 1857, des avonds ten 8 ure, in de Zaal naast den Schouwburg.

Diegenen, welke nog Lid der Casino's wenschen te worden, gelieven zich daartoe *schriftelijk* aan den ondergeteekende te adresseren.

Ballotage daags voor elk Casino, in bovengenoemd Lokaal, des namiddags ten 3 ure.

Namens Commissarissen,
P. C. N. VAN DE POLL, Secr.

⁂ Het Collegie van het Gemeeneland des Wijkschen Geregts, zal op Woensdag 10 December 1856, des voormiddags ten 11 ure, op het Stadhuis te Wijk bij Duurstede, publiek **aanbesteden** het maken van een NIEUW HELLEND SCHEPRAD in den Wijkerbroekschen Watermolen.

Dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, zal het bestek ter Secretarie te Wijk bij Duurstede van 9 tot 12 ure voormiddags ter lezing liggen, terwijl aanwijzing zal gedaan worden Dingsdag 9 Dec. 1856, van des voorm. 10 tot des nam. 3 ure, aan den Molen.

Wijk bij Duurstede 24 Nov. 1856.
Het Collegie voornoemd,
C. FOCK, President.
W. A. A. HUYGENS, Secretaris.

AANBESTEDING VAN BROOD.

⁂ De Aalmoessenierskamer der stad Utrecht is voornemens de levering van BROOD gedurende den winter van 1856/7 uit te besteden, op de voorwaarden welke aan het bureau voor het armwezen ten stadhuize, dagelijks van des morgens 10 tot 12 ure ter lezing liggen.

De *gesloten* inschrijvingsbilletten moeten aan gemeld bureau ingeleverd zijn vóór of op den 9. *December* 1856; onder het opschrift: *Aan het Burgerlijk Armbestuur der stad Utrecht. Broodlevering.*

De stads Aalmoessenierskamer voornoemd,
W. R. BOER, Voorzitter.
W. HUYDECOPER, Secretaris.

BELANGRIJKE HOUTVERKOOPING.

⁂ De Notaris VAN MARIëNHOFF, te Wijk bij Duurstede, zal, op Maandag, den 1. December 1856, des morgens ten 10 ure, op *Rhijnauwen*, in de Gemeente van dien naam, in het openbaar, verkoopen:

Wilgen-, Eiken- en Kersen BOOMEN, Elzen-Esschen- en Eiken HAKHOUT, benevens drooge TAKKENBOSSEN en SPANEN, alles staande en gelegen op het Buitengoed Rhijnauwen.

PUBLIEKE VERKOOPING
tot Afbraak.

⁂ De Notaris J. C. VAN DER HEYDEN, gevestigd te Mijdrecht, zal op Donderdag den 11. December 1856, des voormiddags 11 ure, ten huize en herberge van *A. Jansen*, te Mijdrecht, publiek presenteeren te verkoopen:

Het Kerkgebouw der Hervormde gemeente te Mijdrecht, tot afbraak.

De verkoop-voorwaarden zullen 8 dagen bevorens ten kantore van genoemden Notaris ter lezing liggen.

NEDERLANDSCHE
Rhijn-Spoorweg-Maatschappij.

⁂ DE DIRECTIE MAAKT BEKEND, DAT TE BEGINNEN MET DEN 1sten DECEMBER AANSTAANDE,

EEN GOEDEREN TREIN,

Van AMSTERDAM naar EMMERIK en terug, en van ROTTERDAM naar UTRECHT en terug,

IN WERKING ZAL WORDEN GEBRAGT.

Deze Goederen-Treinen loopen als volgt:

Vertrek van AMSTERDAM	ten 1 ure	30 min.	's namiddags.
„ „ ROTTERDAM	„ 12 „	50 „	„
„ „ UTRECHT	„ 3 „	30 „	„
„ „ ARNHEM	„ 6 „		's avonds.
Aankomst te EMMERIK	„ 8 „	10 „	„
Vertrek van EMMERIK	ten 8 ure	30 min.	's morgens.
„ „ ARNHEM	„ 12 „	30 „	's namiddags.
„ „ UTRECHT	„ 3 „	30 „	„
Aankomst te AMSTERDAM	„ 4 „	45 „	„
„ „ ROTTERDAM	„ 6 „		's avonds.

Op alle Stations zal tot het Opnemen van PASSAGIERS voor de 3de Klasse worden opgehouden zijnde voor het overige, deze Goederen-Treinen tot het **Vervoer van Koopmansgoederen en Vee** bestemd.

De Directie der Nederl. Rhijn-Spoorweg Maatschappij,
Amsterdam, 24 November 1856.
C. W. HESLEDEN, *President.*
J. C. s' JACOB, *Secretaris.*

HOUTVERKOOPING
op de Hofstede Hunthum, aan de rivier de Vecht tusschen Breukelen en Nieuwersluis,

(dag 1 April 1857)
ten overstaan van den Notaris ERNST VAN BEUSEKOM, Ez., te weten:

op Dingsdag den 9. December 1856,

2000 stuks verplantbare **Vruchtboomen**, als: Appelen-, Peeren-, Pruimen-, Noten-, Lei- of platte Perziken-, Abrikozen- en Morellen BOOMEN.

200 Iepen-, 500 Eiken-, 100 Esschen-, 300 Kastanjen-, Populieren- en Sparren HEESTERS; eene groote partij fijne BLOEMGEWASSEN; eene geheele KWEEKERIJ, tot aanleg van Buitenplaatsen zeer geschikt; 200 Ned. ellen Nieuwe SCHUTTINGEN en LATWERK, in perceelen.

HOUTEN TENT, LOODSJE en DUIVENHOK.

Op Woensdag den 10 December 1856,

200 stuks gave Eiken BOOMEN, dik van 50 tot 85 Ned. duimen diameter, lang 12 à 15 el; 200 stuks extra zware en gave Iepen-, Esschen-, Beuken-, Kastanjen-, Linden-, Populieren- en Wilgen BOOMEN.

Alles acht dagen te voren afgenommerd te bezigtigen.

TE HUUR:

⁂ Een BOVENHUIS, buiten Catharijne, uitzigt op den Rijn- en Spoorweg, met 3 Kamers en Keuken, Zolder en Meidenkamer.

Een Gemeubeleerd BOVENHUIS met 4 Kamers, buiten Catharijne, uitzigt op den Rijn- en Spoorweg.

Een BOVENHUIS, op de Marieplaats. 3 Kamers en Keuken, gebruik van een Zolder, enz., tegen *f* 8,00 in de maand.

Een HEERENHUIS, buiten Wittenvrouwe, met 5 Kamers, Keuken, Zolder en Meidenkamer, en Tuin, te aanvaarden 1 Mei 1857.

Te bevragen bij D. DE LEUR, buiten de Catharijnebarière.

UURSVERANDERING CONCORDIA.

⁂ In plaats van 's avonds 7 uur des middags 1½ uur. Kantoor Utrecht bij VAN BEUZEKOM, Neude.
J. BUITINK.

Marktberigten.

Amersfoort, 28 November. Tarwe van *f* 11,00 tot *f* 13,00; Rogge van *f* 7.40 tot *f* 7,75; Boekweit van *f* 7,00 tot *f* 8,00 het mud. Aardappelen van *f* 1,40 tot *f* 1,75 het mud. Boter van *f* 1,05 tot *f* 1,10 het N. pond.

Dordrecht, 27 November. Granen. De aanvoer van Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe was heden iets grooter dan vorige week, dezelve ruimde aan gebruikers tot vorige prijzen langzaam op. Zomertarwe wederom weinig aangevoerd en tot 30 c. hooger in de beste sooiten grif te verkoopen. Mooije Zeeuwsche, en Overm. *f* 12 à *f* 12,50; Blaauwe en geringe *f* [illegible] à *f* 10,50, en Zomertarwe *f* 9,60 à *f* 10,30. Ro[illegible] Zeeuwsche, Vl. en Overm. weinig aangevoerd en tot [illegible] noteerde prijzen begeerd gebleven. Zeeuwsche, Vl. [illegible] Overm. *f* 7,70 à *f* 8,20. Gerst. Winter en Zomer [illegible] der ter markt en beide soorten tot 30 c. hooger vlug [illegible] kocht. Flakk. en Overm Winter *f* 6,30 à 6,60, en [illegible] Zomer *f* 6 à *f* 6,30. Spelt weinig getoond, van *f* [illegible] tot *f* 4,20 naar kwaliteit beter te plaatsen. Haver [illegible] bij matigen Inlandschen aanvoer minder kooplust en m[illegible] 10 c. lager afgegeven worden. Zeeuwsche en Inland[illegible] Voeder *f* 2,80 à *f* 3,20, en dikke dito *f* 3,70 à *f* 4[illegible] Boekweit met kleinen handel *f* 10 hooger, als: m[illegible] Rozendaalsche op 70 Ned. ℔ à *f* 250 gedaan.

Schiedam, 28 November. Granen. Verkocht: Ro[illegible] 142 ℔ Pernau *f* 277 6/w.; 141 ℔ Arensburg *f* 270 6/[illegible] 144 ℔ Arch. *f* 248 kont., *f* 250 6/w. Gerst, 13[illegible] Manheim *f* 250 6/w.; 130 ℔ dito *f* 243 kont., *f* [illegible] 6/w.; 128 ℔ Libau *f* 260 3/m.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 24,00; Jene[illegible] id. *f* 29.50; Amsterd. proef *f* 30,75, zonder de belast[illegible]

Arnhem, 28 November. Nieuwe Weit van *f* 12,50 [illegible] *f* 15,25; Rogge van *f* 7,70 tot *f* 8,15; Boekweit [illegible] *f* 7,45 tot *f* 8,00; Mais van *f* 7,10 tot *f* 7,25; Garst [illegible] *f* 6,10 tot *f* 6,40; Vriesche haver van *f* 4,80 tot *f* 5,[illegible] Voerhaver van *f* 3,60 tot *f* 3,90; Paardeboonen [illegible] *f* 7,50 tot *f* 8,00; Graauwe Erwten van *f* 8,00 [illegible] *f* 8,60; Groene Erwten van *f* 8,90 tot *f* 9,30; G[illegible] Erwten van *f* 8,40 tot *f* 8,90. Aardappelen van *f* 1[illegible] tot *f* 1,80 het Ned. mud. Appelen van *f* 4,50 tot *f* 8,[illegible] Boter van *f* 0.92 tot *f* 1,04 het Ned. pond.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Ned[illegible] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenbur*[illegible]

Nov.	Uren.	Wind-rigt.	Wind-kr.	Barom. bij 0°	Ther. F	Afwijk. d. temp.	Vochtigh	Gev. en	Aanmerking[illegible]
			N. ℔						
28	2	w.	8.0	751.31	38.5	— 3.4	0.72	0	Bewolkt.
	10	w.	0.5	51.71	34.3		89	0.4	Ligt bewolk[illegible]
29	8	w.	0.5	50.72	31.8		95	0	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.
AMSTERDAM 28 November 1856.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2½ pCt.	$62^{15}/_{16}$	63	62
dito dito	3 „	$75^{1}/_{16}$		
dito dito	4 „	$94^{3}/_{16}$	94¼	94⅛
Oost-Indische Leening	4 „	$93^{7}/_{16}$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5 „	108¼		
Obligat. 1828 & 1829	5 „	102	102¼	102
Certifikaten 1840. . . .	4 „	83½		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		152¾		
Obligatien.	4 pCt.	76¼		
SPANJE.					
Obligatien	1¼ pCt.	23	$23^{1}/_{16}$	23⅛
dito	3 „	40⅞		
Binnenl. Schuld	3 „	$36^{13}/_{16}$	37	$36^{15}/_{16}$
Amortisable		6		
Bewijzen Koepons . . .		5⅜	$5^{9}/_{16}$	
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5 „	$73^{15}/_{16}$	74	74
Oblig. N.	5 „	82¾	82⅞	82⅝
dito dito La B. 54 . .	5 „	82¾	82⅞	82¾
dito dito	2½ „	$38^{7}/_{16}$	38½	$38^{7}/_{16}$
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild*	2½ pCt.	51⅛	$51^{3}/_{16}$	51⅛
PORTUGAL.					
Obligatiën	3 pCt.	44⅜	44⅝	44⅝
dito uitgestelde		22¼		
AMERIKA.					
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	4¼ „	33¼	$33^{5}/_{16}$	
Grenada, Oblig. . . .	3 „	20⅛	20¼	
Mexiko, Obl. 1854 £ 100	3 „	20½	$20^{9}/_{16}$	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en ZOON.

Bijvoegsel bij No. 284 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Zitting van Woensdag 12 November.

Tegenwoordig zijn 32 leden; afwezig, met kennisgeving, de heeren *H. Verloren* en *Vos*, zonder kennisgeving, de heeren *Kien*, *de Louter*, *Voet*, *v. Hardenbroek*, *v. Nooten*, *de Geer v. Oudegein*, *Hartjens* en *Strick van Linschoten*.

Aan de orde van behandeling is het rapport der Komm., in wier handen is gesteld het voorstel van Gedep. Staten tot het aanvragen eener verlenging van koncessie voor den tijd van drie jaren; tot heffing van weg- en bruggelden op het zand- en jaagpad tusschen Breukelen en Ouderkerk, waarover de beraadslagingen geopend worden.

De *Voorz.* acht zich verpligt een enkel woord tot toelichting én van het voorstel van Gedep. Staten én van dat hetwelk daartoe aanleiding heeft gegeven, nl. dat der direktie van het pad, in het midden te brengen. Er was, zegt Spr., toegestaan eene voorloopige koncessie voor twee jaren; de Komm. betreurt het, dat van die twee jaren geen gebruik is gemaakt, om een nader voorstel te doen en te gemoet te komen aan de bedenkingen des ministers van binnenl. zaken. Spr. moet opmerken, dat verschillende bezwaren zich daartegen hebben opgedaan: ten eerste was door den toenmaligen minister toegezegd eene wet, welke eene regeling zou daarstellen voor de tolheffing in het algemeen, — die wet is nog niet tot stand gekomen en zelfs de denkbeelden der regering in dezen waren niet bekend, en men meende toch, dat de wet op deze aangelegenheid invloed zou moeten hebben. Een ander bezwaar was, dat de minister bedenkingen maakte tegen sommige heffingen, b. v. het betalen van tolgeld door hen die in de schuit voeren, door zeilvaartuigen en voetgangers; de direktie nu heeft deze bezwaren wel overwogen en niet ontkend, dat zij zeer gegrond zijn, maar, zegt Spr., men is gekomen tot deze moeijelijkheid, dat een van beiden diende te geschieden, òf geheele vrijstelling voor die personen en voorwerpen, waardoor de opbrengst aanmerkelijk zou verminderen, óf overbrenging van die tolheffing op andere voorwerpen, en dus verhooging voor de schepen naar tonnenmaat, welke pas eene verlaging hadden ondergaan. Men achtte beiden, zegt Spr., onraadzaam: de vrijstelling, omdat deze administratie meer en meer een lastpost gaat worden; de overbrenging, omdat het tarief eerst een jaar geleden verminderd was. Bovendien was het nog zeer kort in werking en men had daarvan niet genoeg ondervinding, en zeker was het, dat niemand klaagde: alle welke redenen de direktie en Gedep. bewogen hebben eene verlenging voor te stellen, ten einde zich dien tijd ten nutte te maken, om te handelen *pro re nata*, welligt in de verwachting ook van het toegezegd ontwerp. Nu is, zegt Spr., het eenig verschil tusschen het voorstel der Komm. en dat van Gedep. Staten, dat dezen drie jaren voorstellen, gene de aanvraag slechts voor twee jaren wenscht gedaan te zien. Spr. zal het denkbeeld der Komm. niet bestrijden, maar merkt op, dat drie jaar is voorgesteld, om meer konkurrentie uit te lokken bij de verpachting.

De heer *v. Voorthuijsen* heeft met vreugde vernomen, dat de bedoeling der Komm. om zooveel mogelijk van het verlangen van heeren Gedep. in deze toe te geven, wel is begrepen. Het is alleen tot voorkoming van moeijelijkheden dat zij besloot te adviseren tot het aanvragen van eene verlenging van de koncessie. De meeste der door den minister reeds voor 1½ jaar gemaakte bedenkingen kwamen haar zoo gewigtig voor, dat zij aanvankelijk aan de Verg. het aanvragen van eene verlenging van het tarief geheel meende te moeten afraden; het heffen toch van weg en bruggelden van voetgangers reizigers in trekschuiten en roeischuitjes was geheel in strijd met onze tegenwoordige wetgeving, en de ruimte van 2 jaren, door den minister vooreerst toegestaan, was groot genoeg om in het tarief de wijzigingen te brengen, die noodzakelijk schenen. De Komm. kon bovendien niet toegeven dat er tegen de tegenwoordige heffing bij belanghebbenden geen bezware bestonden, daar heeren gekommitteerden dan, even als zij terstond zouden hebben vernomen, indien zij daarnaar onderzoek hadden gedaan. Het was derhalve alleen met het oog op de door den minister toegezegde wet op de heffing van gelden bij middelen van vervoer, uit vrees voor de moeijelijkheden, waartoe het niet verleenen van een koncessie voor het oogenblik aanleiding zoude geven, en in het vertrouwen op het voornemen van heeren gekommitteerden tot eene verbetering van het tarief, dat de Komm. eene verlaging van de koncessie voor een korten tijd nog meende te moeten doen aanvragen. Een tijd van drie jaren toch kwam haar niet noodig voor om gegadigden te vinden. Bij de eerste verpachting, die ook voor 2 jaren was geschied, hadden zich wel gegadigden opgedaan, ofschoon het tarief toen nog geheel nieuw was en het dan veel moeijelijker moest wezen omtrent de opbrengst, eenige berekening te maken. De Komm. die een herziening van het tarief in den geest van den minister wenschelijk rekende, meende de termijn van verlenging van het thans bestaande, zoo kort mogelijk te moeten stellen.

In stemming gebragt, wordt het advies der Komm. aangenomen met 16 tegen 11 stemmen. Tegen hebben gestemd de heeren *Story v. Blokland*, *v. d. Poel*, *Schas*, *v. Beeck Calkoen*, *Cordes*, *Menso*, *Voortman*, *Munnicks v. Cleeff*, *G. J. Verloren*, *de Beaufort*, *v. Asch v. Wijck* en *v. Tuijll v. Zuijlen*.

Aan de orde is alsnu het advies der Komm. betreffende het adres van den gemeenteraad van Ysselstein, om een provinciaal subsidie tot verbetering van het gebouw, dienende tot dag- en kostschool voor meisjes, zijnde stads eigendom.

De heer *Voortman* zegt, dat de komm. z. i. de zaak zeer goed begrepen, juist beoordeeld en toegelicht heeft, en dat wanneer hij nog veel over deze aangelegenheid wilde bijbrengen, in herhalingen zou vervallen van de Komm. Er zijn slechts twee punten waarop hij de aandacht wil vestigen: 1º. dat het gemeentebestuur niet alleen op het oog heeft de daarstelling van een nieuw lokaal voor het bestaand instituut, maar zich ook voorstelt, bijaldien het mogt slagen, zekere uitbreiding aan dat instituut te geven en daarvan te maken eene soort van kweekschool voor die meisjes, welke genegen zijn, zich geheel aan het onderwijs te wijden. Spr. gelooft dat dergelijke inrigting niet in Utrecht aanwezig is, ook niet in andere provinciën, en volgens het rapport der Komm. blijkt het, dat er groote behoefte aan bestaat. Het tweede punt is, dat Spr. zich verpligt rekent aan de Verg. mededeeling te doen der kosten, die de gemeente zelve jaarlijks aan onderwijs besteed, bedragende p. m. *f* 2000, uitgezonderd de genegotieerde *f* 2400 tot vergrooting van het instituut. Neemt men dat in aanmerking, dan gelooft Spr. dat de gemeente Ysselstein voor het onderwijs zooveel doet als zij kan; waren de gemeente-fondsen zoo gunstig, dat zij de kosten uit eigen middelen had kunnen bestrijden, dan zou zij nimmer dergelijke aanvraag gedaan hebben. Spr. vleit zich dat, ten gevolge van het rapport en van het weinige dat hij in het midden bragt, de verg. zich met de konklusie zal kunnen vereenigen.

De heer *Bastert* kan zich niet vereenigen met het voorstel der komm., en wel op de volgende gronden. Het is niet omdat hij schroomt gelden te verleenen voor het onderwijs, maar wijl hij vreest door deze zaak een antecedent te stellen. Voor zoo verre hem bekend is, zijn subsidiën aan dergelijke inrigtingen van onderwijs als waarvoor thans gevraagd wordt nimmer verleend, en besluit de verg. haar aan Ysselstein te verleenen, dan rijst de vraag: met welk regt men haar later aan andere gemeenten zal kunnen weigeren. Spr. stelt er prijs op dat de inrigting tot stand komt, maar meent toch te moeten vragen, of niet bij de vestiging van zoodanige inrigting alles afhangt van degenen die haar leiden. In andere gemeenten, bijv. in Breukelen en Maarssen, zijn ook bloeijende scholen gevestigd, waar zoodanig onderwijs gegeven wordt, maar daar zijn zij opgerigt door degenen die aan het hoofd staan. Op eigen kosten hebben zij daar zelfs gebouwen aangekocht, ja geheel nieuwe inrigtingen laten bouwen. Te Ysselstein heeft men reeds een lokaal gegeven, en verlangt dat de prov. daarin verder te gemoet zal komen door het verleenen van een subsidie. Het is de vraag of de inrigting zal opnemen, of het gerezen vooroordeel tegen de ongezondheid der plaats zal worden weggenomen? Spr. put ook nog een argument tegen het voorstel uit de konsiderans van het adres van den raad, want hij leest daarin: „overwegende de groote behoefte der gemeente aan een schoolgebouw, ten eerste ter bevordering van het onderwijs aan jonge meisjes en ten andere voor den bloei der gemeente.” Dat is geheel plaatselijk belang. Wanneer voor de zaak van het onderwijs gelden worden gestemd voor lagere scholen, is Spr. altijd bereid om daartoe mede te werken, maar hier zou men een antecedent stellen dat in de gevolgen veel aan de provincie kan kosten.

Den heer *Pabst* was het aangenaam te vernemen, dat de Komm. het plan goedkeurt, en Spr. deelt geenszins de bezwaren van den heer *Bastert*. Dat lid stelt op den voorgrond, dat hij gaarne meêwerkt ter bevordering van het onderwijs in de provincie Utrecht; zoodat de eenige reden waarom hij zich tegen het verleenen der subsidie verklaart, de vrees is van een gevaarlijk antecedent daar te stellen, waarop vele andere plaatsen in de prov. dergelijke aanvragen zullen gronden. Spr. gelooft, dat, als andere plaatsen dergelijke subsidiën vroegen, de Staten er zeer gemakkelijk op zouden kunnen wijzen, dat zij niet in dezelfde omstandigheden verkeeren, want te IJsselstein was eene bloeijende inrigting met een groot aantal leerlingen, en de personen met het onderwijs belast waren bekwame menschen; eene ongelukkige omstandigheid kwam aldaar tusschen beide: eene ziekte openbaarde zich, waardoor vele leerlingen aan den rand van het graf werden gebragt, terwijl de andere moesten worden weggezonden; als men nu niets wil veranderen, kan men niet wegnemen de vrees, dat dergelijke ziekte zich nogmaals zal openbaren. Het eenige middel dat IJsselstein overblijft, is dus te maken, dat men die vrees op goede gronden, hetwelk deskundigen zeggen dat geschieden zal door een goed lokaal daar te stellen, en de Staten zullen dus IJsselstein te gemoet komen in deze bijzondere omstandigheid dat het bezocht werd door eene ziekte, die eene zijner bloeijendste inrigtingen vernietigde, en daarvoor mag men waarlijk wel *f* 1200 geven. Wat toch, vraagt Spr., is van meer belang dan het onderwijs? Men zegt nog: het is maar een stedelijk belang; maar dat is tevens een deel van het belang der Prov. Spr. gelooft dat het eenige bezwaar van den heer *Bastert* als geheel opgelost mag worden aangemerkt.

De heer *Menso* verklaart zich tegen het voorstel. Spr. zegt: Bij den begrootingstaat wordt jaarlijks een krediet verleend voor verbetering van schoolgebouwen, de Staten laten Gedep. daarover naar goedvinden beschikken, en deze handelen zoo als zij achten het nuttigst en noodzakelijkst te zijn. — Het komt Spr. voor, dat de verg. daarvan niet moet afgaan om in dit bijzonder geval mede te besturen — Gedep. hebben de gevraagde subsidie niet verleend, en Spr. meent dat men aan hen moet overlaten welk gebruik zij van het krediet gelooven te moeten maken, en daar zij er zich in deze niet van hebben willen bedienen, ziet Spr. voor zich geen reden, waarom hij het beter zoude moeten weten, dan zij die met de zaak bekend zijn.

De heer *Voortman* acht zich met betrekking tot het door den laatsten Spr. in het midden gebragte, verpligt mede te deelen, dat de raad van Ysselstein niet van den gewonen regel is afgeweken. Men heeft, zegt Spr., begrepen dat men zich moest adresseren aan Ged. Staten, hetgeen geschied is, en daarop is geantwoord dat dit koll. eenigermate zwarigheid maakte, om reden dat die post van *f* 2000 op de begrooting meer bijzonder bestemd was voor openbare lagere scholen. Daaruit, zegt Spreker, is natuurlijk nog niet gebleken, dat Gedeputeerde Staten er tegen waren, maar om, dat dergelijk geval, zich nog niet heeft voorgedaan, zou Spr. meenen, dat het koll. in dezen zeer voorzigtig gehandeld heeft; zonder dat het nog is uitgemaakt, of het er werkelijk tegen is. Op dien grond heeft de gemeenteraad zich gewend tot de Staten zelven, om te zien uitgemaakt of die *f* 2000 alleen gebezigd moeten worden voor openbare lagere scholen, dan wel of er ook toelagen van verleend kunnen worden in gevallen als het onderhavige.

De heer *Laan* zal voor het voorstel stemmen, wijl hij niet vreest dat door deze aanneming een antecedent zal gesteld worden, daar Ysselstein eene historische bijzonderheid heeft waarop geene andere gemeente kan bogen. Immers deze stad behoorde vroeger tot eene baronie; een leen van Holland, in welke bijna geene lasten werden geheven. Thans bij de Provincie Utrecht gevoegd is Ysselstein tot de betaling der gewone lasten gehouden; en heeft derhalve door deze verwisseling veel verloren. Daarenboven bestond de school waarvan nu sprake is reeds in den jare 1720. De vorige Spr. heeft opgemerkt dat Gedep. Staten niet bij magte waren eene subsidie te schenken: dit kan waarheid zijn, maar dat neemt niet weg dat de Prov. Staten dit kunnen doen. Bij eene vroegere gelegenheid is gezegd, dat men niet te veel voor het onderwijs kan geven, en waarom zou men dan nu niet die kleine som toestaan?

De *Voorzitter* meent nog een woord tot aanprijzing van het voorstel in het midden te moeten brengen. Bij het vele goede dat in ons gewest valt op te merken, bij de groote welwillendheid, die bij onderscheidene gemeente-besturen in ons gewest bestaat, is, zegt Spr., één treurig verschijnsel, dat hij, en Gedep. Staten met hem, herhaaldelijk in de gelegenheid zijn, op te merken de tegenwerking nl. of liever geringschatting van twee onderwerpen bij vele gemeente-besturen: het onderwijs en de politie. Bij vele gemeente-besturen bestaat, wanneer het er op aankomt, iets te doen voor het onderwijs of de politie, eene magtige tegenkanting; het is alsof het geld misbruikt zou worden als het daarvoor uitgegeven wierd. Die meening, zegt Spr., kan bij geen lid der Verg. bestaan, maar daarom meent hij, dat als een gemeentebestuur alle krachten inspant om het onderwijs te verbeteren, die pogingen ook door de Verg behooren te worden op prijs gesteld en ondersteund. Nu heeft de gemeente Ysselstein een treffend voorbeeld gegeven: zij heeft verleden jaar gegeven tot verbetering van het schoolgebouw voor de lagere school, en nu *f* 2400, om het woonhuis van het instituut te verbeteren; zij heeft dus ten minste zooveel gedaan als hare krachten veroorlooven; nu kan zij niet meer doen, en de zaak is nog niet zoo ver gevorderd als behoort, zij vraagt dus hulp, en Spr. meent, dat de provinciale autoriteit geacht kan worden, zedelijker wijze gesproken, die te moeten, althans, te kunnen verleenen. Dat bewijst ook het denkbeeld van Ged. St., want zij hebben volstrekt niet geoordeeld, dat de subsidie niet moest worden verleend; neen, zij zouden die verleend hebben,

maar waren eenigermate bezorgd of wel die school in de kategorie viel van die gewoonlijk door de Prov. worden ondersteund, en of, als de subsidie werd verleend aan Ysselstein, niet later de Staten zouden kunnen oordeelen dat zij een antecedent gesteld hadden. Er zou, zegt Spr., zeker veel voor te zeggen zijn, en hij gelooft, dat Ged. St. het regt hadden, om, zonder tusschenkomst der Prov. Staten, de subsidie te verleenen, want ziet hij de begrooting na, dan vindt hij een post voor de verbetering van schoollokalen, en dus hadden Gedep. Staten de bevoegdheid; maar zij hebben tot dusverre nimmer andere subsidiën verleend, en er zijn ook geen andere aangevraagd, dan voor de openbare lagere school. Wanneer zij nu van de bevoegdheid gebruik maakten en ook aan dit instituut subsidie verleenden, dan stelde men welligt de deur open voor andere aanvragen, en daarom begrepen zij, dat het verkieslijker was, dat de verg. zelve in dit eerste geval uitspraak deed. Nu zijn er, zegt Spr., bedenkingen tegen ingebragt door den heer *Bastert*; de heer *Bastert* heeft in het algemeen, en Spr. verwachtte dit niet anders, het belang van de zaak doen uitkomen, maar heeft eenige bedenkingen van ondergeschikten aard, en hij vraagt, als het verleend wordt aan Ysselstein, waarom dan niet aan andere gemeenten. Spr. meent dat de zaak niet gelijk staat, dat instituut is eene openbare school, die andere niet; het karakter van openbare school is, dat de onderwijzers van wege het gemeente-bestuur aangesteld *en bezoldigd* worden; in Ysselstein bestaat die bezoldiging uit vrije woning en een traktement, dus is de school eene openbare school, terwijl die andere zijn ondernemingen van bijzonderen aard, door partikulieren daargesteld voor eigen rekening, en dus bijzondere scholen der tweede klasse. Verleent men dus een subsidie aan eene openbare school, dan kan daaruit niet volgen, dat men zich verpligt, om ook bijzondere ondernemingen te begunstigen. Voorts moet Spr. opmerken, dat de prov. de subsidie niet verleent aan het instituut, maar aan de gemeente Ysselstein, omdat die gemeente al hare krachten inspant, om die school te brengen tot die volkomenheid die zij hebben moet, zoodat het eene erkenning zou zijn der pogingen van Ysselstein tot verbetering van het onderwijs. De konsiderans, zegt de heer *Bastert*, wijst op plaatselijk belang. Spr. erkent dit, maar bij iedere school die ondersteund wordt is dit in het plaatselijk belang, en alle te zamen zijn prov. belang. Onlangs verleenden de Ged. Staten eene subsidie aan de openbare school te Mijdrecht, en die is van plaatselijk belang; zoo ook die te Ysselstein, maar juist omdat het gemeentebestuur dat plaatselijk belang zoo goed begrijpt en de fondsen der gemeente afzondert om dat plaatselijk belang, ook algemeen belang, zoo goed mogelijk te behartigen, juist daarom vraagt zij subsidie, en daarom moet men die verleenen. Het is dus, besluit Spr., alleen de vraag of onder de toe te kennen ondersteuningen ook begrepen kunnen worden, in geval van noodzakelijkheid, zoodanige inrigtingen als waarvan hier sprake is, of dat zij uitsluitend bepaald zijn tot de zoogenaamde dorps-volksscholen. Hiermede meent Spr. eenigzins het voorstel te hebben toegelicht, dat hij aan de ernstige overweging der verg. aanbeveelt.

De heer *Menso* meent verstaan te hebben, dat het voorstel alleen zou strekken om de verg. te doen beslissen of de subsidie zou behooren tot dat onderwerp, waarvoor krediet is verleend. Spr. kan zulks niet betwisten, maar had het wenschelijk geacht, dat Ged. Staten dan van hunnentwege aan de verg. eene beslissing gevraagd hadden en gezegd er voor te zijn maar zich bezwaard te vinden; hoewel geloovende, dat het gebouw in kwestie wel behoort tot de schoolgebouwen, die door de verg. bedoeld worden: dan had men het bewijs, dat zij alleen teruggehouden waren door die overweging, en in dat geval gelooft Spr., dat de verg. gerust zou kunnen zeggen; laat ons het goedkeuren, gelijk wij altijd gedaan hebben. Zoolang dus die vorm niet gevolgd wordt, maar van de verg. gevraagd, te verleenen een subsidie ter zake van een onderwerp, waarvoor op de begrooting een post is uitgetrokken, vermeent Spr. zich daarmede niet te kunnen vereenigen, en alzoo daartegen te moeten stemmen.

De heer *Bastert* vraagt het woord ter beantwoording van het tegen zijne opmerkingen aangevoerde door den Voorzitter. De Voorzitter merkt aan, dat alle scholen van plaatselijk belang zijn. Spr. erkent dit; maar wanneer men in aanmerking neemt het aangehaalde omtrent de school te Mijdrecht, meent Spr. toch, dat de vergelijking niet geheel juist is en dat er tusschen beide gevallen een groot onderscheid bestaat, en wel daarin, dat de subsidie daarvoor verstrekt is aan de openbare volksschool te Mijdrecht, terwijl te Ysselstein, voor eene andere, — ook openbare school genaamd — naast de openbare school gevestigd, die subsidie verlangd wordt. Ten andere is aangevoerd, dat de school in kwestie is eene openbare school in geheel anderen zin dan te Maarssen, Breukelen, enz., Spr. betwijfelt dit, want ook daar is de kostschoolhouderes mede door het gemeentebestuur aangesteld, zoodat men beide inrigtingen als van dezelfde soort moet beschouwen. Is de inrigting zoo noodig, en Ysselstein de plaats waar die school bij uitnemendheid moet gevestigd worden, dan zal, zoo zich de behoefte daartoe doet gevoelen, een partikulier haar op zich nemen, en geschiedt dat niet, dan was naar Spr. meening, Ysselstein de plaats niet of er was geene groote behoefte aan.

De heer *Hoytema* heeft tot zijn leedwezen de Verg. niet eer kunnen bijwonen, maar bij hetgeen hij den Voorz. heeft hooren mededeelen ter adstruktie, behoeft hij niets te voegen. Nog één standpunt is er dat hij namens de Komm. zal releveren, nl. de bedenking dat er een antecedent gesteld zou worden. De Komm. heeft dit rijpelijk overwogen, want het valt niet te ontkennen, dat de school niet is de openbare school — de volksschool, zij is eene openbare school, en, eene lagere school tevens, want de wet noemt lager onderwijs alle primair onderwijs met eenige in het koningrijk gebruikelijke vreemde talen. Spr. moet echter zeggen, dat hier eene bijzonderheid heeft plaats gehad, die hij hoopt dat in andere gemeenten niet zal plaats grijpen, en deze is geweest, eene verschrikkelijke ziekte op de school. Nadat ten vorige jare eene belangrijke ongesteldheid, eene typhusziekte, zich had voorgedaan, waaraan eenige leerlingen ernstig hebben geleden, werden de kinderen natuurlijk weggenomen; de openbare school was in depreciatie gekomen; al was de ziekte verdwenen, het lokaal was ongezond en de school moest worden opgeheven of een nieuw lokaal gebouwd, want het oude was zoodanig geïnfekteerd, dat het niet meer tot opvoedings-instituut mogt gebezigd worden. Wat moest nu gedaan worden? Men moest een nieuw schoolgebouw daarstellen, of de school opgeven, maar dat instituut was daar lang geweest, er waren gemiddeld 20 meisjes uit Ysselstein en 20 pensionnaires, zoodat het een groot voordeel voor de stad was, en de onderwijzeres had er zich zeer op toegelegd, om onderwijzeressen te vormen. Het was dus zaak, ernstig te overwegen, alvorens men besloot het gebouw af te breken; maar het opbouwen kostte ƒ 4800; er moest eene woning zijn voor het schoolgebouw, want daar heerschte het kwaad in hooge mate, en dat kostte ƒ 2400; doch nu was het schoollokaal geheel in denzelfden toestand gebleven, en dat was geheel af te keuren, het was ongezond, niet ruim genoeg, niet luchtig, in één woord, had alle mogelijke gebreken. Mogt men nu de woning verbeteren en aan het lokaal niets doen, dan bestond de vrees, dat men geene onderwijzeres zou krijgen, want dan was het bezwaar dat de ouders de kinderen niet zouden zenden. Hierom begreep men alles te moeten verbeteren, en besloot te vragen de hulp van het rijk en de provincie, in die bijzondere omstandigheden, die maken, dat in andere gemeenten dit niet tot antecedent kan gesteld worden. Het is dus een onderwerp van buitengewonen aard, en niet de gewone uitdeeling. De regering van Ysselstein heeft nog een argument aangevoerd, waarom men meende, dat het belangrijk was, de school te behouden, omdat nl. traditioneel de school was geweest eene inrigting tot opleiding van meisjes voor den stand van onderwijzeressen, en zeker, zegt Spr., is het opmerkelijk, dat in het tijdschrift voor onderwijzers de aandacht er op gevestigd is geweest, waarom voor de lagere standen zoo veel en voor den beschaafden stand zoo weinig wordt gedaan, en het onderwijs voor meisjes uit den beschaafden stand nog zoo veel te wenschen overlaat. Heeft nu eene gemeente gelijk Ysselstein eene kweekschool voor onderwijzeressen, dan zou Spr. meenen dat men daarvan gebruik moest maken, en de Verg. meene niet, dat er geene behoefte aan bestaat. Spr. acht het inderdaad een treurig verschijnsel in dezen duren tijd, maar er bestaat bij zeker gedeelte van den fatsoenlijken, beschaafden stand der maatschappij voor de meisjes geen ander middel om in haar bestaan te voorzien dan het onderwijs; zij zien dus daarnaar uit, en de prov. komm. voor het onderwijs heeft daarvan voorbeelden gezien, zij wordt overstroomd met aanvragen om plaatsing op eene kostschool voor weinig geld. Het land geeft eenige beurzen, en is er eene vakant, dan melden kinderen van 12 tot 14 jaar zich aan en komen van elders soms dertig à veertig, waarvan slechts eene geplaatst kan worden. Ook uit dit oogpunt beveelt de vestiging dezer school zich aan. Er is daarenboven in het verleenen der subsidie niet veel bezwaar. Want op de post voor schoollokalen is nog ƒ 1000. over, en de Komm. heeft voorgesteld daartoe tevens aantewenden de som van ƒ 1000, die op dit zelfde hoofdstuk der begrooting voorkomt en niet wordt uitgegeven. De heer *Bastert* zegt de inrigting moet vrij zijn, dan zullen er wel partikulieren komen, die de leiding op zich nemen, maar, zegt Spr., kan de hooge regering zoo weinig doen, dan behoort ieder de zaak zooveel mogelijk te bevorderen, Spr. meent dat ook uit dat oogpunt de zaak aanbeveling verdient, alleen wil hij den heer *Bastert* nog doen opmerken, dat het niets beduidt dat te Maarssen eene bijzondere school bestaat voor meisjes, en de onderwijzeres eene aanstelling heeft van de gemeente, want de onderwijzer der andere school heeft die ook; het attribuut bestaat alleen in de subsidie uit de openbare kas.

De heer *Broers* zegt, dat wanneer hij het besluit van den raad wel begrepen heeft, de hoofdbedoeling daarvan schijnt te zijn *het bevorderen der gezondheid*, waartoe subsidie wordt gevraagd tot verbetering van een schoollokaal. Dit verzoek, zegt Spr., is eenigzins vreemd; het gaat uit van denzelfden raad, die nog onlangs, bij gelegenheid der behandeling van het politiereglement, blijken heeft gegeven tegen heilzame maatregelen van gezondheid gestemd te zijn, zoodat een geacht geneesheer daar ter plaatse, openlijk zijne stem daartegen heeft doen hooren. Die raad nu, zegt Spr., vraagt van de Staten eene subsidie in het belang der gezondheid. Als de vergadering die subsidie, onder de bestaande omstandigheden verleent, dan is de vrees niet ongegrond, dat bij toenemende ongezondheid der stad, bij gebrek aan voorzorg, de voorgenomen instelling zal mislukken, omdat niemand zijne kinderen van buiten derwaarts zal zenden. Er is, zeg Spr., nog een ander punt: er is namelijk gesproken van plaatselijk belang, hetwelk de bedoelde school met zich brengt. Spr. erkent bij de oprigting van ieder school plaatselijk belang; maar er is onderscheid tusschen plaatselijk belang en zekere finantieele spekulatie. Deze bestaat sedert eenige jaren bij het oprigten van instituten in kleine steden en ter platte lande, zoodat het bij de aankondiging daarvan gewoonlijk niet ontbreekt aan aanbeveling van voortreffelijkheid, van de zijde der gemeentebesturen. Wil eene gemeente nu zoodanige spekulatie aanwenden, zij doe het ten hare koste, maar vrage daartoe geen subsidie van de Staten.

De *Voorzitter* zal nog een paar aanmerkingen tegen het aangevoerde door den heer *Broers* in het midden brengen. De heer *Broers* heeft opgemerkt, dat het vreemd schijnt, dat het gemeente-bestuur de aanvraag doet met het oog op de bevordering der gezondheid, terwijl het zoo weinig voor de algemeene gezondheid over heeft; het bewuste artikel in de Utr. Cour. is Spr's. aandacht niet ontgaan; de waarde daarvan kan hij niet beoordeelen, maar hij merkt op, dat in courantenartikels de zaken soms overdreven worden voorgesteld. Spr. zal evenwel in dezen niet oordeelen, maar meent te moeten opmerken, dat, als gezegd gemeente-bestuur de gezondheid al op een enkel punt bevorderen wil, men die pogingen moet toejuichen, en als op andere punten die wijsheid ontbreekt, men het goede niet moet nalaten, omdat het niet geheel wordt doorgevoerd. Het is, zegt Spr., niet gebleken, dat de gemeente Ysselstein zoo bepaald ongezond is, en hij meent als bewijs van het tegendeel te kunnen aanvoeren, dat, toen de typhus zoo heerschte in het schoolgebouw, in de gemeente geen enkel typhusgeval zich voordeed; het was dus de lokale ongezondheid van het gebouw. De heer *Broers* sprak van eene finantieele operatie, Spr. erkent, dat het als zoodanig kan worden aangemerkt, en misschien is het ook als zoodanig dat de aanprijzing geschiedt: maar die andere gemeentebesturen bepalen zich dan toch slechts tot de eenvoudige finantieele spekulatie van aanprijzing in de dagbladen, indien zij de advertentiekosten betalen, hetgeen zij gewoonlijk nog de onderwijzers laten doen; doch Spr. is niet bekend, dat ergens in deze Prov. zoodanige kosten worden geïmpendeerd als te Ysselstein. Spr. meent er nog op te moeten wijzen, dat het gemeentebestuur ook heeft gevraagd eene rijkssubsidie van ƒ 1200; wat de uitslag daarvan zal zijn is Spr. onbekend, maar bij het gouvernement is als doorgaande regel aangenomen, dat een gelijk subsidie verleend wordt, als de Prov. geeft. Wanneer nu door de Staten wordt afgestemd het verleenen van eene subsidie, dan meent Spr., dat daaruit de vrees ontstaat, dat ook de rijkssubsidie voor de gemeente verloren zal zijn, eene omstandigheid, welke mede wel mag worden overwogen.

De heer *Broers* zegt dat het artikel waarop hij zich beroept, niet is zulk een los artikel, maar onderteekend door een, als bekwamen erkend geneesheer, dr. *v. d. Voort*, die zich daarin verantwoordelijk stelt voor de waarheid der feiten. Maar ook van eene andere zijde is het Spr. bekend, dat die feiten waar zijn en de raad zich verzet tegen alle maatregelen die het dagelijksch bestuur in deze wil nemen.

De heer *Voortman* gelooft dat de heer *Broers* de zaak niet juist beoordeelt gelijk zij is; het bewuste artikel is Spr. bekend, maar het zou zeer verkeerd zijn, als men uit den inhoud zou willen afleiden, dat de geheele raad afkeerig is van het verbeteren van den gezondheidstoestand. De zaak, zegt Spr., is in het openbaar geschied, en hij maakt dus geen bezwaar haar ten aanzien van enkele punten nader toe te lichten. Het artikel is niet zoo zeer gerigt tegen den raad in het algemeen, maar in het bijzonder tegen één lid, dat eenige leden van den raad, tot den landbouwersstand behoorende, heeft getracht op zijne hand te krijgen om zich niet aan die belemmerende bepalingen te onderwerpen; de bedoelde artikelen zijn wel afgestemd, maar het gansche reglement moet nog in definitieve stemming komen. Er zijn leden die tegengestemd hebben doch te kennen hebben gegeven, dat zij de zaak niet goed begrepen hadden, en wenschten, dat van de zijde van het dagelijksch bestuur andere voorstellen werden aangeboden, als wanneer zij niet ongenegen waren, die in nadere overweging te nemen. Om nu te zeggen, dat de geheele raad er tegen is, acht Spr. onjuist, want sommige artikelen zijn slechts met ééne stem afgestemd, en Spr. herinnert zich zelfs twee waarover de stemmen in twee achtereenvolgende zittingen staakten, zoodat die art. toen, gelijk de gemeentewet voorschrijft als verworpen moesten beschouwd worden.

Vervolg hierna.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.